

מסכת חולין פרק ו

(פג,ב) משנה: כסוי הדם נוהג בארץ ובחוצה לארץ, בפני הבית ושלא בפני הבית, בחולין אבל לא במוקדשין. ונוהג בחיה ובעוף, במזומן ובשאינו מזומן. ונוהג בכוי מפני שהוא ספק. ואין שוחטין אותו ביום טוב. ואם שחטו, אין מכסין את דמו

גמרא: מוקדשין, מאי טעמא לא?

אילימא משום דרבי זירא, דאמר ר' זירא: השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה, שנאמר: (ויקרא יז) "ושפך את דמו וכסהו בעפר" - עפר לא נאמר, אלא "בעפר" - מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה - והכא לא אפשר! - היכי ליעביד? ליתבי וליבטליה - קמוסיף אבנין! וכתבי: (דברי הימים א כח) "הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל!" לא ליבטליה - קא הוי חציצה!

נהי דלמטה לא אפשר, למעלה אפשר! - ליעביד כסוי? מי לא תניא: רבי יונתן בן יוסף אומר: שחט חיה ואחר כך שחט בהמה, פטור מלכסות; בהמה ואחר כך חיה, חייב לכסות! כדרבי זירא, דאמר ר' זירא: כל הראוי לבילה, אין בילה מעכבת בו. וכל שאינו ראוי לבילה, בילה מעכבת בו!

וליגרריה וליכסיה? מי לא תנן: דם הניתז ושעל הסכין, חייב לכסות - אלמא, דגריר ומכסי ליה - הכא נמי, נגרור ונכסי ליה? |אוי בקדשי מזבח, הכי נמי! - הכא במאי עסקינן? בקדשי בדק הבית!

(פד,א) וליפרקינהו וליכסינהו? אבעינן העמדה והערכה! {וכמאן? אי כר' מאיר, דאמר: הכל היו בכלל העמדה והערכה - האמר: שחיטה שאינה ראויה, שמה שחיטה! אי כר' שמעון, דאמר: שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה - האמר: לא היו בכלל העמדה והערכה!

אמר רב יוסף: רבי היא, ונסיב לה אליבא דתנאי! - בשחיטה שאינה ראויה, סבר לה כר' שמעון. בהעמדה והערכה, סבר לה כר' מאיר!

אואיבעית אימא: כולה ר' שמעון היא, ושאיני הכא, דאמר קרא: (ויקרא יז) "ושפך וכסה" - מי שאינו מחוסר אלא שפיכה וכסוי - יצא זה, שמחוסר שפיכה פדייה וכסוי!

1 אע"פ שטעם זה מובא בלשון "אילימא", שהוא לשון הוה אמינא, סמננו אותו כתירוץ, כאילו מובא בלשון "כדר' זירא", מפני שהפירכה ארוך ומסובך, וצריך להבין את מהלך השקלא וטריא של הפירכה

מחברת חולין - ו

<<והשתא דאתית להכי, אפילו תימא קדשי מזבת: מי שאינו מחוסר אלא שפיכה וכסוי - יצא זה, שמחוסר שפיכה גרירה וכסוי!

<<אמר בר רב אשי אמר: אמר קרא: (ויקרא יז) "חיה או עוף" - מה חיה, אינה קדש - אף עוף, אינו קדש! {אי, מה חיה, שאין במינו קדש - אף עוף, שאין במינו קדש - אוציא תורין ובני יונה, שיש במינן קדש!?! כלא! כחיה - מה חיה, לא חלקת בה - אף עוף, לא תחלוק בו!

{אמר ליה יעקב מינאה לרבא: קיימא לן: חיה בכלל בהמה לסימנין - אימא נמי: בהמה בכלל חיה לכסוי?! <אמר ליה: עליך אמר קרא: (דברים יב) "על הארץ תשפכנו כמים" - מה מים, לא בעי כסוי - אף האי נמי, לא בעי כסוי! {אלא מעתה, יטבילו בו!?! <אמר קרא: (ויקרא יא) "אך מעין ובור, מקוה מים יהיה טהור" - הני אין - מידי אחרינא לא! {ואימא: הני מילי למעוטי שאר משקין, דלא איקרו מים - אבל דם, דאיקרי מים, הכי נמי!?! <תרי מיעוטי כתיבי: "מעין מים" "ובור מים"! {אימא: אידי ואידי למעוטי שאר משקין - חד למעוטי זוחלין וחד למעוטי מכוונסיין!?! <תלתא מיעוטי כתיבי: "מעין מים", "ובור מים", "מקוה מים"! תנו רבנן: (ויקרא יז) "אשר יצוד" - אין לי אלא אשר יצוד - נצודין ועומדין מאליהן מנין, כגון אוזין ותרנגולים? תלמוד לומר: "ציד" - מכל מקום! {אם כן, מה תלמוד לומר "אשר יצוד"?! <למדה תורה דרך ארץ, שלא יאכל אדם בשר אלא בהזמנה הזאת!

תנו רבנן: (דברים יב) "כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך" - למדה תורה דרך ארץ, שלא יאכל אדם בשר אלא לתאבון; יוכל יקח אדם מן השוק ויאכל? - תלמוד לומר: (דברים יב) "וזבת מבקרד ומצאנד"!; יוכל יזבח כל בקרו ויאכל, כל צאנו ויאכל? - תלמוד לומר: "מבקרד" - ולא כל בקרד; "מצאנד" - ולא כל צאנד! מכאן אמר רבי אלעזר בן עזריה: מי שיש לו מנה, יקח לפסו ליטרא ירק; עשרה מנה, יקח לפסו ליטרא דגים; חמשים מנה, יקח לפסו ליטרא בשר; מאה מנה, ישפתו לו קדרה בכל יום; וואינד אימת? <מערב שבת לערב שבת!

אמר רב: צריכין אנו לחוש לדברי זקן. אמר ר' יוחנן: אבא ממשפחת בריאים הוה! - אבל כגון אנו, מי שיש לו פרוטה בתוך כיסו, יריצנה לחנווני! אמר ר' נחמן: כגון אנו, לוין ואוכלין!

מחברת חולין - ו

(משלי כז) "כבשים ללבושך" - מגז כבשים יהא מלבושך; "ומחיר שדה עתודים" - לעולם ימכור אדם שדה ויקח עתודים, ואל ימכור אדם עתודים ויקח שדה; "ודי חלב עזים" - דיו לאדם שיתפרנס מחלב גדיים וטלאים שבתוך ביתו; "ללחמך ללחם ביתך" - לחמך קודם ללחם ביתך; "וחיים לנערוטיך" - אמר **מר זוטרא בריה דרב נחמן**: "תן חיים לנערוטיך" - מיכן למדה תורה דרך ארץ, שלא ילמד אדם את בנו בשר ויין

אמר **רבי יוחנן**: (פד, ב) הרוצה שיתעשר, יעסוק בבהמה דקה. אמר **רב חסדא**: גמאי דכתיב: (דברים ז) "ועשתרות צאנך"? - שמעשרות את בעליהן!

ואמר **רבי יוחנן**: כסא דחרשין, ולא כסא דפושרין! - והני מילי בכלי מתכות - אבל בכלי חרש, לית לן בה! ובכלי מתכות נמי לא אמרן אלא דלא שדי בהו ציביא - אבל שדי בהו ציביא, לית לן בה! וכי לא שדי בהו ציביא נמי לא אמרן אלא דלא ציץ - אבל ציץ, לית לן בה!

ואמר **ר' יוחנן**: מי שהניח לו אביו מעות, ורוצה לאבדן, ילבש כלי פשתן, וישתמש בכלי זכוכית, וישכור פועלים ואל ישב עמהן - ילבוש כלי פשתן - בכיתנא רומיתא; וישתמש בכלי זכוכית - בזוגיתא חירותא; וישכור פועלים ואל ישב עמהן - בתורי, דנפיש פסידיהו

דרש **רב עורא** - זימנין אמר לה משמיה **דרבי אמי**, וזימנין אמר לה משמיה **דרבי אסי**: מאי דכתיב: (תהילים קיב) "טוב איש חונן ומלוה, יכלכל דבריו במשפט"? - לעולם יאכל אדם וישתה פחות ממה שיש לו, וילבש ויתכסה במה שיש לו, ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו - שהן תלויין בו, והוא תלוי במי שאמר והיה העולם!

דרש **רב עינא** אפתחא דבי ריש גלותא: השוחט לחולה בשבת, חייב לכסות

{אמר להו **רבה**: אשתומא קאמר! - לישמטוה לאמוריה מיניה! דתניא: **ר' יוסי** אומר: כוי, אין שוחטין אותו ביום טוב. ואם שחטו, אין מכסיין את דמו - מקל וחומר: ומה מילה, שודאה דוחה שבת, אין ספיקה דוחה יום טוב - כסוי, שאין ודאו דוחה שבת, אין דין שאין ספקו דוחה יום טוב?! *אמר לו: תקיעת שופר בגבולים תוכיח, שאין ודאה דוחה שבת, וספיקה דוחה יום טוב! *אהשיב **רבי אלעזר הקפר בריבי** תשובה: מה למילה, שכן אינה נוהגת בלילי ימים טובים - תאמר בכסוי, שנוהג בלילי ימים טובים!

מחברת חולין - ו

#אמר **רבי אבא**: זה אחד מן הדברים שאמר רבי חייא "אין לי עליהם תשובה", והשיב רבי אלעזר הקפר בריבי תשובה!#

~קתני מיהת: כסוי, שאין ודאו דוחה שבת - גמאי ודאו דכסוי דלא דחי שבת? לאו השוחט לחולה בשבת?! אודלמא דעבר ושחט! {דומיא דמילה - מה מילה, ברשות - אף כסוי נמי, ברשות!

אמרו לו: תקיעת שופר בגבולין תוכיח, שאין ודאה דוחה שבת, וספיקה דוחה יום טוב! -- גמאי ספיקה? ^אילימא ספק חול ספק יום טוב - השתא ודאי יום טוב דחיא, ספק יום טוב ספק חול מיבעיא?! (**פה, א**) אלא ספק איש ספק אשה! ורבי יוסי לטעמיה, דאמר: אשה ודאית נמי תקעה, דתניא: בני ישראל סומכין, ולא בנות ישראל סומכות. **רבי יוסי ורבי שמעון** אומרים: נשים סומכות רשות #אמר **רבינא**: ולמאי דקאמרי רבנן נמי, אית ליה פירכא: מה לתקיעת שופר, שכן ודאה דוחה שבת במקדש - תאמר בכיסוי, דליתיה כלל!#?

השיב ר' **אלעזר הקפר בריבי**: מה למילה, שכן אינה נוהגת בלילי ימים טובים! -- {בלילי ימים טובים הוא דלא נהגא - בשאר לילי נהגא?! ~אלא: מה למילה, שכן אינה נוהגת בלילות כבימים - תאמר בכסוי, שנוהג בלילות כבימים!

#אמר ר' **אבא**: זה אחד מן הדברים שאמר רבי חייא "אין לי עליהן תשובה", והשיב רבי אלעזר הקפר בריבי תשובה!#

משנה: השוחט ונמצאת טריפה, והשוחט לעבודה זרה, והשוחט חולין בפנים וקדשים בחוץ, חיה ועוף הנסקלים - **רבי מאיר** מחייב ו**חכמים** פוטרים. השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר, והמעקר - פטור מלכסות

גמרא: אמר **רבי חייא בר אבא** אמר ר' **יוחנן**: ראה רבי דבריו של ר' מאיר באותו ואת בנו, ושנאו בלשון חכמים, ודרבי שמעון בכסוי הדם, ושנאו בלשון חכמים

גמאי טעמא דרבי מאיר באותו ואת בנו? אמר ר' **יהושע בן לוי**: גמר "שחיטה" - "שחיטה" משחוטי חוץ - מה התם, שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה - אף הכא נמי, שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה!

גורבי שמעון, מאי טעמא? אמר ר' **מני בר פטיש**: גמר (בראשית מג) מ"טבוח טבח והכן" - מה להלן, שחיטה ראויה - אף כאן, שחיטה ראויה!

מחברת חולין - ו

זור' מאיר נמי, ליגמר מ"טבווח"?! <דנין שחיטה משחיטה, ואין דנין שחיטה מטביחה! {מה נפקא מינה?! הא תנא **דבי רבי ישמעאל**: (ויקרא יד) "ושב הכהן" "ובא הכהן" - זו היא שיבה זו היא ביאה?! אהני מילי היכא דליכא דדמי ליה - אבל איכא דדמי ליה, מדדמי ליה ילפינן!

זורבי שמעון נמי, ליגמר משחוטי חוץ?! <דנין חולין מחולין, ואין דנין חולין מקדשים! זור' מאיר: אטו אותו ואת בנו, בקדשים מי לא נהיג?! - היינו דקאמר רבי חייא: ראה רבי דבריו של רבי מאיר באותו ואת בנו, ושנאו בלשון חכמים!

זמאי טעמא דר' מאיר בכסוי הדם? אמר ר' שמעון **בן לקיש**: גמר "שפיכה" - "שפיכה" משחוטי חוץ - מה להלן, שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה - אף כאן, שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה! זורבי שמעון: (ויקרא יז) "אשר יאכל" כתיב! זורבי מאיר: ההוא למעוטי עוף טמא הוא דאתא! זורבי שמעון: עוף טמא, מאי טעמא? דלאו בר אכילה הוא - טרפה נמי, לאו בר אכילה הוא! והיינו דאמר **רבי חייא**: ראה רבי דבריו של רבי שמעון בכסוי הדם, ושנאו בלשון חכמים!

אמר **רבי אבא**: (פה, ב) לא לכל אמר ר' מאיר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה - מודה ר' מאיר שאין מתירתה באכילה; ולא לכל אמר ר' שמעון שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה - מודה רבי שמעון שמטהרתה מידי נבלה

אמר מר: לא לכל אמר ר' מאיר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה - מודה רבי מאיר שאין מתירתה באכילה -- {פשיטא! טרפה בשחיטה, מי מישתריא?! כלא! צריכא לשוחט את הטרפה ומצא בה בן תשעה חי - סלקא דעתך אמינא: הואיל דאמר רבי מאיר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, תהני ליה שחיטת אמו, ולא ליבעי שחיטה - קמשמע לן!

{ותסברא: והאמר ר' מאיר: בן פקועה טעון שחיטה?! כלא! צריכא, דרבי סבר לה כר' מאיר וסבר לה כרבנן - סבר לה כרבי מאיר דאמר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, וסבר לה כרבנן דאמרי שחיטת אמו מטהרתו - כיון דאמור רבנן שחיטת אמו מטהרתו, תהני ליה שחיטת אמו, ולא ליבעי שחיטה - קמשמע לן! ולא לכל אמר רבי שמעון שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה - מודה ר' שמעון שמטהרתה מידי נבלה! -- {פשיטא! דאמר **רב יהודה** אמר **רב**, ואמרי לה: במתניתא תנא: (ויקרא יא) "וכי ימות מן הבהמה" - מקצת בהמה מטמאה, ומקצת בהמה אינה מטמאה

מחברת חולין - ו

- ואי זו? זו טרפה ששחטה?! כלא! צריכא לשוחט את הטרפה
והיא חולין בעזרה! דתניא: השוחט את הטרפה, וכן השוחט
ונמצאת טריפה - זה וזה חולין בעזרה - ר' שמעון מתיר בהנאה,
וחכמים אוסרין - סלקא דעתך אמינא: הואיל ואמר ר' שמעון
מותר בהנאה, אלמא לאו שחיטה היא כלל - אימא: מידי נבלה
נמי לא מטהרה - קמשמע לן!

{אמר ליה רב פפא לאביי: וסבר ר' שמעון חולין בעזרה דאורייתא
היא?! אמר ליה: אין! ~והתנן: ר' שמעון אומר: חולין שנשחטו
בעזרה ישרפו באש, וכן חיה שנשחטה בעזרה - אי אמרת בשלמא,
דאורייתא, היינו דגזרינן חיה אטו בהמה - אלא אי אמרת דרבנן,
בהמה מאי טעמא? דילמא אתי למיכל קדשים בחוץ - היא גופה
גזרה, ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה?!

רבי חייא נפל ליה יאניבא בכיתניה. אתא לקמיה דרבי. אמר ליה:
"שקול עופא, ושחוט על בוביתא דמיא, דמורח דמא, ושביק ליה!"

{היכי עביד הכי?! והתניא: השוחט, וצריך לדם, חייב לכסות
כי צד יעשה? או נותרו או עוקרו! ככי אתא רב דימי, אמר: "צא
טרופ!" אמר ליה: <<ככי אתא רבין, אמר: "צא נחור!" אמר ליה!

{למאן דאמר "צא טרופ!", מאי טעמא לא אמר "צא נחור!?"!
^ וכי תימא: קסבר: אין שחיטה לעוף מן התורה, ונחירתו זו היא
שחיטתו - והתניא: רבי אומר: (דברים יב) "כאשר צויתך" -
מלמד שנצטוו משה על הושט ועל הקנה, ועל רוב אחד בעוף ועל
רוב שנים בבהמה! (פוא) <"לא מיבעיא" קאמר! - לא מיבעיא
"צא נחור!", דלאו שחיטה היא כלל, אבל "צא טרופ!" - אימא:
שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, וליבעי כסוי - קמשמע לן,
כדר' חייא בר אבא!

{ולמאן דאמר "צא נחור!", מאי טעמא לא אמר "צא טרופ!?"!
^ וכי תימא: קסבר: שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה - והא
אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: ראה רבי דבריו של רבי
שמעון בכסוי הדם, ושנאו בלשון חכמים! <"לא מיבעיא" קאמר! -
לא מיבעיא "צא טרופ!", דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה,
אבל "צא נחור!", אימא: אין שחיטה לעוף מן התורה, ונחירתו זו
היא שחיטתו, וליבעי כסוי - קמשמע לן: "כאשר צויתך!"

{ומי נפל ליה יאניבא בכיתניה?! והאמר רבין בר אבא, ואמרי לה:
אמר רבי אבין בר שבא: משעלו בני הגולה, פסקו הזיקין והזועות
והרוחות והרעמים, ולא החמיץ יינם ולא לקה פשתנם! - ונתנו

מחברת חולין - ו

חכמים עיניהם ברבי חייא ובניו!?! ככי מהניא זכותייהו, אעלמא -
אדידהו, לא! כדרב יהודה אמר רב, דאמר **רב יהודה** אמר **רב**:
בכל יום ויום, בת קול יוצאת ואומרת: "כל העולם כולו ניזון
בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב
שבת!"

משנה: חרש שוטה וקטן ששחטו, ואחרים רואין אותם, חייב
לכסות - בינן לבין עצמן, פטור מלכסות. וכן לענין אותו ואת בנו,
ששחטו ואחרים רואין אותן, אסור לשחוט אחריהם - בינן לבין
עצמן, **רבי מאיר** מתיר לשחוט אחריהן, ו**חכמים** אוסרים. ומודים
שאם שחט, שאינו סופג את הארבעים

גמרא: {ורבנן, מאי שנא רישא דלא פליגי, ומאי שנא סיפא
דפליגי?!} <רישא, אי אמרינן חייבין לכסות, אמרי שחיטה
מעלייתא היא, ואתי למיכל משחיטתן!} <סיפא נמי, כיון דקאמרי
רבנן אסור לשחוט אחריהם, אמרי שחיטה מעלייתא היא, ואתי
למיכל משחיטתן?! <סיפא, אמרי: בשרא דלא קא מיבעיא
ליה! <רישא נמי, אמרי: לנקר חצירו הוא צריך! <שחט באשפה,
מאי איכא למימר?!} <בא לימלך, מאי איכא למימר?! <אוליטעמיד,
סיפא נמי, בא לימלך מאי איכא למימר?! ~ אלא רבנן אכולה
מילתא פליגי, ונטרי ליה לר' מאיר עד דמסיק לה למילתא, והדר
פליגי עילויה!

{בשלמא רבנן, לחומרא - אלא רבי מאיר, מאי טעמא?! <אמר
רבי יעקב אמר **רבי יוחנן**: מחייב היה רבי מאיר על שחיטתן משום
נבלה! <מאי טעמא? <אמר **רבי אמי**: הואיל ורוב מעשיהן
מקולקלים

{אמר ליה **רב פפא** ל**רב הונא בריה דרב יהושע**, ואמרי לה **רב**
הונא בריה דרב יהושע ל**רב פפא**: מאי איריא רוב?! אפילו מיעוט
נמי! דהא רבי מאיר חייש למיעוטא! - סמוך מיעוטא לחזקה,
ואתרע ליה רובא! דתנן: תינוק שנימצא בצד העיסה, ובצק בידו -
רבי מאיר מטהר, ו**חכמים** מטמאין, מפני שדרכו של תינוק לטפת.
ואמרינן: מאי טעמא דרבי מאיר? קסבר: רוב תינוקות מטפחין,
ומיעוט אין מטפחין. ועיסה זו, בחזקת טהרה עומדת - (**פוב**)
סמוך מיעוטא לחזקה, ואיתרע ליה רובא <אם אמרו ספק
טומאה לטהר, יאמרו ספק איסור להתיר!?

הורה רבי כר' מאיר, והורה רבי כחכמים. <הי מינייהו דאחריתא?

מחברת חולין - ו

תא שמע: **דרבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא ורבי זירא** הוו קיימי בשוקא דקיסרי אפתחא דבי מדרשא. נפק **רבי אמי**, אשכחינהו. אמר להו: "לאו אמינא לכו, בעידן בי מדרשא לא תקימו אבראי! דילמא איכא אינש דמיצטרקא ליה שמעתא ואתי לאיטרודי!" רבי זירא על. רבי אבא לא על. יתבי וקא מיבעיא להו: הי מינייהו אחריתא? אמר להו **רבי זירא**: לא שבקתון לי דאישייליה לסבא, דילמא שמיע ליה מאבוה, ואבוה מיניה דרבי יוחנן. דרבי חייא בר אבא, כל תלתין יומין קא מהדר תלמודיה קמיה דר' יוחנן!

גמאי הוי עלה? כתא שמע: דשלח **רבי אלעזר** לגולה: הורה רבי כר' מאיר! ~והא כרבנן נמי אורי?! - אלא לאו שמע מינה: הא דאחריתא! - שמע מינה!

משנה: שחט מאה חיות במקום אחד, כסוי אחד לכולן; מאה עופות במקום אחד, כסוי אחד לכולן; חיה ועוף במקום אחד, כסוי אחד לכולן. **רבי יהודה** אומר: שחט חיה, יכסנה, ואחר כך ישחוט את העוף!

גמרא: תנו רבנן: "חיה" כל משמע - חיה, בין מרובה ובין מועטת. "עוף" כל משמע - עוף, בין מרובה ובין מועט. מכאן אמרו: שחט מאה חיות במקום אחד, כסוי אחד לכולן; מאה עופות במקום אחד, כסוי אחד לכולן; חיה ועוף במקום אחד, כסוי אחד לכולן. **רבי יהודה** אומר: שחט חיה, יכסנה ואחר כך ישחוט את העוף, שנאמר: (ויקרא יז) "חיה או עוף" {אמרו לו: הרי הוא אומר: "כי נפש כל בשר, דמו בנפשו הוא"

גמאי קא מהדרי ליה? אהכי קאמרי ליה רבנן: האי "או" מיבעי ליה לחלק! %ור' יהודה, לחלק מ"דמו" נפקא %ורבנן: "דמו" טובא משמע, דכתיב: "כי נפש כל בשר, דמו בנפשו הוא"

אמר ר' **חנינא**: מודה היה רבי יהודה לענין ברכה, שאינו מברך אלא ברכה אחת

{אמר ליה **רבינא** לרב אחא בריה דרבא, ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: מאי שנא מתלמידי דרב?! - דרב ברונא ורב חננאל, תלמידי דרב, הוו יתבי בסעודתא. קאי עלייהו רב יבא סבא. אמרו ליה: "הב ליבריך!" הדור אמרו ליה: "הב לישתי!" אמר להו רב יבא סבא: הכי אמר רב: כיון דאמר "הב ליבריך!", איתסר ליה למשתי חמרא - הכא נמי, כיון דאיטפל ליה לכסוי, איחייב ליה לברכה?! (פז, א) אהכי השתא! התם, משתא וברוכי

מחברת חולין - ו

בהדי הדדי לא אפשר - הכא, אפשר דשחיט בחדא ומכסי בחדא!

משנה: שחט ולא כסה, וראהו אחר, חייב לכסות. כסהו ונתגלה, פטור מלכסות. כסהו הרוח, חייב לכסות

גמרא: תנו רבנן: (ויקרא יז) "ושפך וכסה" - מי ששפך, יכסה. שחט ולא כסה, וראהו אחר, מנין שחייב לכסות? שנאמר: (ויקרא יז) "ואומר לבני ישראל" - אזהרה לכל בני ישראל

תניא אידך: "ושפך וכסה" - במה ששפך, בו יכסה - שלא יכסנו ברגל, שלא יהיו מצות בזויות עליו

תניא אידך: "ושפך וכסה" - מי ששפך, הוא יכסנו. מעשה באחד ששחט, וקדם חבירו וכסה, וחייבו רבן גמליאל ליתן לו עשרה זהובים

איבעיא להו: שכר מצוה או שכר ברכה? למאי נפקא מינה? כלברכת המזון! - אי אמרת שכר מצוה, אחת היא; ואי אמרת שכר ברכה, הויין ארבעים! - מאי?

{תא שמע: דאמר ליה ההוא מינא² לרבי: "מי שיצר הרים לא ברא רוח, ומי שברא רוח לא יצר הרים! דכתיב: (עמוס ד) "כי הנה יוצר הרים ובורא רוח"³ אמר ליה: "שוטה! שפיל לסיפיה דקרא: "ה' צבאות שמו!" אמר ליה: "נקוט לי זימנא תלתא יומי, ומהדרנא לך תיובתא". יתיב רבי תלת תעניתא. כי הוה קא בעי מיברי³, אמרו ליה: "מינא קאי אבבא!" אמר: (תהילים סט:כב) "ויתנו בברותי רוש, ולצמאי ישקוני חמץ" אמר ליה: "רבי! מבשר טובות אני לך! לא מצא תשובה אויבך, ונפל מן הגג ומת!" אמר לו: "רצונך שתסעוד אצלי?" אמר לו: "הן!" לאחר שאכלו ושתו, אמר ליה: "כוס של ברכה אתה שותה, או ארבעים זהובים אתה נוטל?" אמר לו: "כוס של ברכה אני שותה!" יצתה בת קול ואמרה: "כוס של ברכה ישוה ארבעים זהובים!" אמר **רבי יצחק:** עדיין ישנה לאותה משפחה בין גדולי רומי, וקוראין אותה "משפחת בר לויאנוס"

כסהו ונתגלה, פטור מלכסות -- אמר ליה **רב אחא בריה דרבא** ל**רב אשי:** למאי שנא מהשבת אבדה, דאמר מר: (דברים כב) "השב" - אפילו מאה פעמים? אמר ליה: התם, לא כתיב מיעוטא

2 לפננו: "צדוקי", וכן להלן

3 כך בכ"י, ולפננו: "מיברך", ויש גורסים: "מיברא"

- הכא כתיב מיעוטא "וכסהו!"

כסהו הרוח, חייב לכסות -- אמר **רבה בר בר חנה** אמר **רבי יוחנן**:
לא שנו אלא שחזר ונתגלה, אבל לא חזר ונתגלה, פטור מלכסות
{וכי חזר ונתגלה, מאי הוי? הא אידחי ליה! אמר **רב פפא**: זאת
אומרת: אין דיחוי אצל מצות! {ומאי שנא מהא דתניא: השוחט
ונבלע דם בקרקע, חייב לכסות?! אהתם, כשרשומו ניכר!

משנה: דם שנתערב במים, אם יש בו מראית דם, חייב לכסות.
נתערב ביין, רואין אותו כאילו הוא מים. נתערב בדם הבהמה
(פז,ב) או בדם החיה, רואין אותו כאילו הן מים. **רבי יהודה**
אומר: אין דם מבטל דם. דם הניתז, ושעל הסכין, חייב לכסות.
אמר **רבי יהודה**: אימתי? בזמן שאין שם דם אלא הוא - אבל יש
שם דם שלא הוא, פטור מלכסות!

גמרא: תנן התם: דם שנתערב במים, אם יש בו מראית דם, כשר.
נתערב ביין, רואין אותו כאילו הוא מים. נתערב בדם בהמה או
בדם החיה, רואין אותו כאילו הוא מים. **רבי יהודה** אומר: אין דם
מבטל דם

אמר **ר' חייא בר אבא** אמר **ר' יוחנן**: לא שנו אלא שנפלו מים
לתוך דם, אבל נפל דם לתוך מים, ראשון ראשון בטל

אמר **רב פפא**: ולענין כסוי, אינו כן - אין דחוי אצל מצות!

אמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: כל מראה אדמומית, מכפרין
ומכשירין, וחייבין בכסוי {מאי קמשמע לך?! ^ מכפרין - תנינא!
^ חייבין בכסוי - תנינא!

מכשירין איצטריכא ליה! {מכשירין נמי! - אי דם אכשורי,
מכשר! אי מיא אכשורי, מכשרי! כלא! צריכא שתמדו במי גשמים!
{מי גשמים נמי, כיון דשקיל ורמי, אחשבינהו! כלא! צריכא
שנתמדו מאליהן!

<<**ר' אסי מנהרביל** אומר: בצללתא דדמא! **רבי ירמיה מדפתי**
אמר: ענוש כרת - והוא דאיכא כזית. במתניתא תנא: מטמאים
באהל - והוא דאיכא רביעית

תנן התם: כל משקה המת טהורין, חוץ מדמו. וכל מראה
אדמומית שבו, מטמאין באהל

מחברת חולין - ו

{ומשקה המת טהורין?! ורמינהו: משקה טבול יוס⁴, כמשקין שנוגע בהן. **(פח,א)** ואלו ואלו אין מטמאין. ושאר כל הטמאין, בין קלין בין חמורין, משקין היוצאין מהן כמשקה הנוגע בהן - ואלו ואלו תחלה, חוץ מן המשקה שהוא אב הטומאה ~מאי קלין ומאי חמורין? - מאי? לאו קלין - שרץ וזב, וחמורין - מת?! כלא! קלין - שרץ, וחמורין - זב ~מאי שנא זב, דגזרו ביה רבנן, ומאי שנא מת, דלא גזרו ביה רבנן? אזב, דלא בדילי אינשי מיניה, גזרו ביה רבנן - מת, דבדילי אינשי מיניה, לא גזרו ביה רבנן!

דם הניתז, ושעל הסכין, חייב לכסות. אמר **רבי יהודה**: אימתי? בזמן שאין שם דם אלא הוא - אבל יש שם דם שלא הוא, פטור מלכסות! -- תנו רבנן: "וכסהו" - מלמד שדם הניתז ושעל הסכין חייב לכסות. אמר **רבי יהודה**: אימתי? בזמן שאין שם דם אלא הוא - אבל יש שם דם שלא הוא, פטור מלכסות!

תניא אידך: "וכסהו" - מלמד שכל דמו חייב לכסות. מכאן אמרו: דם הניתז, ושעל אגפיים, חייב לכסות. אמר **רבן שמעון בן גמליאל**: במה דברים אמורים? שלא כסה דם הנפש! אבל כסה דם הנפש, פטור מלכסות! #במאי קא מיפלגי? ארבנן סברי: "דמו" - כל דמו; ר' יהודה סבר: "דמו" - ואפילו מקצת דמו; ורבן שמעון בן גמליאל סבר: "דמו" - המיוחד

משנה: גבמה מכסין ובמה אין מכסין? כמכסין בזבל הדק, ובחול הדק, בסיד, ובחרסית, ובלבנה ובמגופה שכתשן - אבל אין מכסין לא בזבל הגס, ולא בחול הגס, ולא בלבנה ובמגופה שלא כתשן, ולא יכפה עליו את הכלי. כלל אמר **רבן שמעון בן גמליאל**: דבר שמגדל בו צמחים, מכסין בו - ושאינו מגדל צמחים, אין מכסין בו

גמרא: גהיכי דמי חול הדק? אמר **רבה בר בר חנה** אמר **רבי יוחנן**: כל שאין היוצר צריך לכתשו

ואיכא דמתני לה אסיפא: אבל אין מכסין, לא בזבל הגס, ולא בחול הגס - גהיכי דמי חול הגס? אמר **רבה בר בר חנה** אמר **ר' יוחנן**: כל שהיוצר צריך לכתשו

גמאי בינייהו? איכא בינייהו דצריך ולא צריך, דמיפריך איפרוכי

תנו רבנן: "וכסהו" - יכול יכסנו באבנים, או יכפה עליו את הכלי?

4 לפננו נוסף: "משקין היוצאין ממנו"

מחברת חולין - ו

תלמוד לומר: "בעפר!" ואין לי אלא עפר - מנין לרבות זבל הדק, וחול הדק, ושחיקת אבנים, ושחיקת חרסית, ונעורת פשתן דקה, (פח,ב) ונסורת של חרשין דקה, וסיד, וחרסית לבנה, ומגופה שכתשן? תלמוד לומר: "וכסהו!" יכול שאני מרבה אף זבל הגס, וחול הגס, ושחיקת כלי מתכות, ולבנה ומגופה שלא כתשן, וקמת, וסובין, ומורסן? תלמוד לומר: "בעפר!" {ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו?! אחר שריבה הכתוב ומיעט, מרבה אני את אלו, שהן מין עפר, ומוציא אני את אלו, שאין מין עפר!}

{אימא: "וכסהו" - כלל; "עפר" - פרט - כלל ופרט, אין בכלל אלא מה שבפרט - עפר אין, מידי אחרינא לא?! אמר רב מרי: משום דהוה כלל הצריך לפרט, וכל כלל הצריך לפרט, אין דנין אותו בכלל ופרט!}

דרש רב נחמן בר רב חסדא: אין מכסים אלא בדבר שזורעין בו ומצמיח. אמר רבא: והאי בורכא! אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא: מאי בורכתיה?! אנא אמריתה ניהליה, ומהא מתניתא אמריתה ניהליה: היה מהלך במדבר ואין לו אפר לכסות - שוחק דינר זהב ומכסה! היה מהלך בספינה, ואין לו עפר לכסות - שורף טליתו ומכסה!

{בשלמא שורף טליתו ומכסה - אשכחן אפר דאיקרי עפר! אלא דינר זהב, מנלן? אמר ר' זירא: (איוב כח) "ועפרות זהב לו!"}

תנו רבנן: אין מכסין אלא בעפר, דברי בית שמאי. ובית הלל אומרים: מצינו אפר שקרוי עפר, שנאמר: (במדבר יט:יז) "ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת!" #ובית שמאי: "עפר שריפה" איקרי - "עפר" סתמא לא איקרי!#

תנא: הוסיפו עליהן השחור, והכתול, ונקרת פיסולין, ויש אומרים אף הזרניך

אמר רבא: בשכר שאמר אברהם אבינו: (בראשית יח) "ואנכי עפר ואפר", זכו בניו לשתי מצות: אפר פרה ועפר סוטה {וליחשוב נמי עפר כסוי הדם? אהתם הכשר מצוה איכא - הנאה ליכא

ואמר רבא: בשכר שאמר אברהם אבינו: (פט,א) (בראשית יד) "אם מחוט ועד שרוך נעל", זכו בניו לשתי מצות: לחוט של תכלת ורצועה של תפילין {בשלמא רצועה של תפילין - כתיב: (דברים כח) "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך", ותניא: ר' אליעזר

הגדול אומר: אלו תפילין שבראש - אלא חוט של תכלת, מאי היא?! <דתניא: **רבי מאיר** אומר: מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין? מפני שתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לאבן ספיר, ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד, דכתיב: (שמות כד:י) "ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר", וכתוב: (יחזקאל א) "כמראה אבן ספיר דמות כסא" אמר **ר' אבא**: קשה גזל הנאכל, שאפילו צדיקים גמורים אינן יכולין להחזירו, שנאמר: (בראשית יד) "בלעדני, רק אשר אכלו הנערים"

אמר **רבי יוחנן** משום **רבי אלעזר בר' שמעון**: כל מקום שאתה מוצא דבריו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי בהגדה, עשה אזניך כאפרכסת! (דברים ז:ז) "לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים" - אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: חושקני בכם, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה, אתם ממעטין עצמכם לפני! נתתי גדולה לאברהם - אמר לפני: (בראשית יח) "ואנכי עפר ואפר"; למשה ואהרן - אמר: (שמות טז) "ונחנו מה"; לדוד - אמר: (תהילים כב) "ואנכי תולעת ולא איש"; - אבל אומות העולם אינן כן! נתתי גדולה לנמרוד - אמר: (בראשית יא) "הבה נבנה לנו עיר"; לפרעה - אמר: (שמות ה) "מי ה'"; לסנחריב - אמר: (מלכים ב יח:לה) "מי בכל אלהי הארצות אשר הצילו את ארצם מידי כי יציל ה' את ירושלים מידי"; לנבוכדנצר - אמר: (ישעיהו יד) "אעלה על במתי עב"; לחירם מלך צור - אמר: (יחזקאל כח) "מושב אלהים ישבתי בלב ימים"

אמר **רבא** ואיתימא **ר' יוחנן**: גדול שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם! דאילו באברהם כתיב: "ואנכי עפר ואפר", ואילו במשה ואהרן כתיב: "ונחנו מה"

ואמר **רבא** ואיתימא **ר' יוחנן**: אין העולם מתקיים אלא בשביל משה ואהרן - כתיב הכא: "ונחנו מה", וכתוב התם: (איוב כו) "תולה ארץ על בלימה". אמר **רבי אילעא**: אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה, שנאמר: "תולה ארץ על בלימה". **רבי אבהו** אמר: מי שמשים עצמו כמי שאינו, שנאמר: (דברים לג) "ומתחת זרועות עולם"

אמר **רבי יצחק**: מאי דכתיב: (תהילים נח) "האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם"? - מה אומנותו של אדם בעולם הזה? ישים עצמו כאלם! יכול אף לדברי תורה? תלמוד

מחברת חולין - ו

לומר: "צדק תדברון"! יכול יגיס דעתו? תלמוד לומר: "מישרים תשפטו בני אדם"

אמר **רבי זעירא** ואיתימא **רבה בר ירמיה**: מכסין בעפר עיר הנדחת

{ואמאי?! איסורי הנאה הוא! <אמר **זעירי**: לא נצרכה אלא לעפר עפרה, דכתיב: (דברים יג) "ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה ושרפת" - מי שאינו מחוסר אלא קביצה ושרפה - יצא זה, שמחוסר תלישה קביצה ושרפה! <**אורבא** אמר: מצות לאו ליהנות ניתנו!

יתיב **רבינא** וקאמר לה להא שמעתא. איתיביה **רב רחומי לרבינא**:
;ישופר של עבודה זרה, לא יתקע בו - מאי? לאו אם תקע לא יצא?! <לא! אם תקע יצא!

;לולב של עבודה זרה לא יטול - מאי? לאו אם נטל לא יצא?!
לא! אם נטל יצא! ;זהתניא: תקע לא יצא, נטל לא יצא! |<אמר **רב אשי**: הכי השתא! התם, (**פטב**) שיעורא בעינן, ועבודה זרה כתותי מכתת שיעורא - הכא, כל מה דמכתת, מעלי לכסוי!